

В. "Дума"
27.02.2016 г., с. 29

Точката над И-то

СЕМ изпълнява закона, а не го пише

Иво Атанасов

След избирането ми от парламента в състава на СЕМ дори близки приятели се учудиха, че имам бюро, компютър и особено, че работата е всекидневна. Дотогава живееха с впечатлението, че задачата на регулатора е веднъж на три години да избере генералните директори на БНР и БНТ и от време на време да заседава по повод на някой по-шумен медиен скандал. Щом даже в част от средите, в които се движи моя милост, беше избуяла тази лъжлива представа, едва ли е нужно да гадаем какво си мисли целокупната и стояща далеч от тези детайли аудитория. И то при положение, че заседанията на СЕМ са открити не само за журналисти, но и за граждани, и че стенограмите от дискусиите се качват на сайта в интернет. И които никой не чете, но всеки си има мнение.

Навярно затова на надзорниците се гледа като на тунейдци. А числата говорят съвсем друго. От 1,235 млн. лв. разходи за т.г. 1,2 млн. лв. са собствени приходи от глоби и такси. Държавата дава само 35 000 лв. За нейните мащаби сумата е по-малка от рестото, което се оставя в кафенето или в таксито. Но въпросът не е, че СЕМ практически се самоиздържа, а че за да успява да го прави, със сигурност в него се работи несравнимо повече, отколкото мнозина си представят.

Не са обосновани и упреците за изпълнение на политически поръчки. Членовете на СЕМ в сегашния му състав сме изпратени от двама различни президенти и от три различни парламентарни мнозинства. Дори да допуснем, че се поддаваме на влияния, трудно би се намерил факир, който да ни обедини около една и съща партийна повеля. След предстоящата ротация, когато четирима от петимата членове ще бъдат подбрани от едно и също властово мнозинство, може би това ще е по-лесно, времето ще покаже. Но сега не е така, видя се дори в случая с "Деконструкция", когато актът, разгледан на заседание на СЕМ, не събра нужните поне три гласа, за да се превърне в глоба. Друг е въпросът, че всички медии пишат възражения по актовете, само БНР побърза да изкопчи от тази рутинна процедура повод да спре предаването. Но това е проблем на самото радио.

Слабо известно е, че членовете на СЕМ не правим актове. Законът е натоварил с тази отговорност независими актосъставители. Ние можем да им възложим мониторинг върху дадено предаване и ако в резултат на това предложат глоба, да я потвърдим или отхвърлим, но не и да я наредим или внушим. Последният такъв случай беше с пияния писател-психиатър, в който независимата актосъставителка прецени, че няма нарушение на закона и ние, дори и да смятахме, че е нужна глоба, нямахме право да ѝ наложим волята си. Законодателят се е разпоредил по този начин, за да предпази от произвол, за да не може членове на регулатора да натрапват личните си виждания на дадена медия или на цялата медийна среда.

Законът неизбежно работи с бланкетни понятия, като "добри нрави", "общоприет морал" или "реч на омразата". Поради разнообразието от хипотези актосъставителите и членовете на СЕМ при всеки конкретен случай вземат решения според собствената си съвест, които впоследствие могат да бъдат потвърдени или отхвърлени от съда.

Големият въпрос, породен от оставката на Георги Лозанов като председател и член на СЕМ, е какво да се прави, когато законът си е послужил не с бланкетни понятия, а с пределно точни текстове? Ясно е за всички, че няма законови основания да се откаже регистрацията на телевизия "ПИК". Тогава? Ако някой надзорник провиди своя дълг в предпазването на обществото от нещо зло и няма нормативен инструмент за това, редно е да настоява пред законодателите да го въведат. Може дори да се оттегли, ако те не се трогнат от препоръката му. Но не и да действа срещу закона, каквито са съветите на част от публиката и дори очакванията на мнозина парламентаристи.

Ако депутати смятат, че не трябва да има предавания на турски, нека бъдат така добри да променят закона. И да денонсират Рамковата конвенция за защита на националните малцинства. А не да притискат СЕМ да свърши тяхната работа, както се случи лятото с регионалната програма на БНР за Кърджали. Ако граждани от определена националност не трябва да притежават медии в България, нека го впишат в закона. А не да очакват СЕМ да превиши правата си. Ако ротацията е закъсняла с година и половина, нека не обвиняват за това регулатора. А да включат точката в дневния си ред.

При затварянето на глава XX - "Култура и аудиовизия", в преговорите за присъединяване към ЕС ние приехме да имаме независим от властта медиен регулатор. Ето защо СЕМ трябва да действа по законосъобразност, а не по целесъобразност. Да изпълнява законите, а не да ги пише или нарушава. Да се предпазва от политически влияния, а не да им бъде подвластен. Всеки опит да не е така, дори и най-добронамереният, ни връща много назад, чак в миналия век.